

Калінніков О. В. – аспірант кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ, м. Київ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4337-833X>

Міжнародно-правові гарантії прав підозрюваного, обвинуваченого в кримінальному провадженні *in absentia*

Метою статті є дослідження Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, міжнародних договорів, а також практики Європейського суду з прав людини та Комітету з прав людини ООН щодо застосування положень таких договорів задля визначення міжнародних кримінальних процесуальних гарантій прав підозрюваного, обвинуваченого в кримінальному провадженні за відсутності окреслених осіб (*in absentia*) та висвітлення їх змісту. **Методологія.** Методологічний інструментарій обрано відповідно до окресленої мети, специфіки об'єкта й предмета дослідження. Визначальними є наукові методи системного аналізу, узагальнення. **Наукова новизна** публікації полягає в системному дослідженні таких кримінальних процесуальних гарантій прав підозрюваного, обвинуваченого в кримінальному провадженні *in absentia*, як міжнародно-правові, що сформульовані в міжнародних договорах, практиці міжнародних організацій, позиціях органів Ради Європи та спрямовані на реалізацію принципу невідворотності покарання й забезпечення прав і законних інтересів учасників кримінального провадження. На підставі результатів здійсненого дослідження сформульовано **висновки**: 1) кримінальне провадження за відсутності підозрюваного, обвинуваченого *in absentia* з метою дотримання прав та інтересів учасників кримінального провадження може бути здійснено лише в разі забезпечення гарантій, визначених міжнародними договорами; 2) під час запровадження в національній правовій системі кримінального провадження за відсутності підозрюваного чи обвинуваченого слід дотримуватися міжнародно-правових гарантій задля віднайдення компромісу між санкціями, що передбачені законодавцем стосовно особи, яка не з'явилася до суду, і її процесуальними правами, що гарантують справедливості судового розгляду; 3) до основних міжнародно-правових гарантій прав підозрюваного, обвинуваченого в кримінальному провадженні *in absentia* належать такі: процедуру *in absentia* необхідно застосовувати передусім щодо злочинів невеликої тяжкості; справу обвинуваченого не слід розглядати за його відсутності, крім випадків очевидної відмови особи від права на участь у розгляді справи; лише на національні державні органи покладено обов'язок на належному рівні поінформувати обвинуваченого про обвинувачення, дату розгляду справи; підозрюваний, обвинувачений у кримінальному провадженні *in absentia* має право захищати себе особисто й використовувати юридичну допомогу захисника; кожен обвинувачений під час розгляду справи *in absentia* повинен мати можливість оскаржити прийняте щодо нього судове рішення.

Ключові слова: юридичні гарантії; кримінальні процесуальні гарантії; *in absentia*; обвинувачений; заочне кримінальне провадження; Європейський суд з прав людини; Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод; Міжнародний пакт про громадянські і політичні права.

Вступ

Інститут кримінального провадження за відсутності підозрюваного або обвинуваченого (*in absentia*) упродовж тривалого часу застосовують у низці країн Європи, він спрямований на реалізацію принципу невідворотності покарання, коли підозрюваний переходується від органів слідства та суду з метою ухилення від кримінальної відповідальності, а також на забезпечення прав і законних інтересів потерпілих від кримінальних правопорушень.

Міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, іншими міжнародними документами та практикою відповідних міжнародних організацій визначені певні гарантії дотримання прав підозрюваного, обвинуваченого в кримінальному провадженні за їх відсутності (*in absentia*).

Кримінальні процесуальні гарантії прав осіб у кримінальному провадженні за відсутності підозрюваного, обвинуваченого досліджували такі науковці: О. В. Баулін, І. В. Гловюк, В. В. Зуєв, О. С. Мазур, Г. В. Матвієвська, О. О. Нагорнюк-

Данилюк, Р. Г. Песцов, В. О. Попелюшко, О. Ю. Татаров, В. М. Трофименко, С. Л. Шаренко, О. Г. Шило, Д. М. Шишман та ін.

Проте питання гарантій прав підозрюваного, обвинуваченого в кримінальному провадженні *in absentia* було розглянуто переважно без акценту на такому різновиді кримінальних процесуальних гарантій, як міжнародно-правові. З огляду на це, актуалізується потреба в ґрунтовному дослідженні міжнародно-правових гарантій прав підозрюваного, обвинуваченого в кримінальному провадженні *in absentia* з метою їх наукового осмислення.

Мета і завдання дослідження

Метою статті є аналіз міжнародних договорів та інших документів задля висвітлення змісту кримінальних процесуальних гарантій прав підозрюваного, обвинуваченого в кримінальному провадженні за відсутності таких осіб (*in absentia*), а також визначення певних вимог, без дотримання яких жоден національний інститут *in absentia* не буде відповідати міжнародно-правовим гарантіям.

Виклад основного матеріалу

На початку дослідження міжнародно-правових гарантій прав підозрюваного в кримінальному провадженні за його відсутності (*in absentia*) слід визначити поняття «гарантії» та «кримінально-процесуальні гарантії».

Науковці досі не можуть дійти однозначної позиції щодо дефініції понять «юридичні гарантії» та «кримінальні процесуальні гарантії».

Юридичними (правовими) гарантіями А. В. Борейко вважає загальнообов'язкові, визначені державою або міжнародною організацією та закріплені в міжнародних договорах і національному законодавстві принципи й норми, які забезпечують реалізацію прав та свобод шляхом регламентації належного порядку їх здійснення, охорони й захисту (Boreiko, 2019, р. 61-62).

Із цього приводу Л. Д. Удалова зазначає, що кримінальні процесуальні гарантії є передбаченими кримінальним процесуальним законом засобами забезпечення завдань кримінального судочинства й охорони прав і законних інтересів осіб, які беруть у ньому участь (Udalova, 2005, р. 23).

Водночас В. М. Трофименко стверджує, що кримінальні процесуальні гарантії є складовою правового статусу особи, оскільки лише за допомогою системи гарантій можна реалізувати права, свободи й обов'язки людини та громадянина. Вони мають забезпечувати, гарантувати належне, тобто встановлене законом, функціонування певного суспільного та правового інституту (Yurchenko, 2019, р. 452).

Щодо функціонального призначення кримінальних процесуальних гарантій вчені-правознавці обстоюють думку, що вони забезпечують законність, правильне застосування правових норм, реалізацію суб'єктивних прав і норм права в кримінальному судочинстві (Zuiev, 2015, р. 36).

Крім дотримання процесуальних гарантій прав людини, у кримінальному судочинстві, на відміну від цивільного, адміністративного та конституційного, ці гарантії діють не лише на стадії судового розгляду, а й на попередніх стадіях.

Гарантіями прав підозрюваного під час здійснення спеціального досудового розслідування (*in absentia*) науковці О. Баулін та О. Мазур вважають закріплені в міжнародних документах і чинному законодавстві України засоби охорони прав зазначеного учасника кримінального провадження, які додатково застосовують під час досудового розслідування за його відсутності з метою дотримання його прав (на захист, доступ до правосуддя, таємницю спілкування, невтручання в приватне життя) (Baulin, & Mazur, 2018, р. 8).

Кримінальні процесуальні гарантії можна класифікувати за джерелами закріплення: а) гарантії, що закріплені в нормах вітчизняного

законодавства, зокрема: у Конституції України, КПК України й інших нормативно-правових актах; б) закріплені в багатосторонніх і двосторонніх договорах, серед яких основним міжнародним багатостороннім актом є Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року (далі – Конвенція); в) закріплені в міжнародних правових актах, що діють у межах Організації Об'єднаних Націй або на регіональному рівні. Норми, які гарантують права осіб у процесі здійснення кримінального провадження, містяться в Міжнародному пакті з громадянських і політичних прав.

Дослідник О. В. Білоус, характеризуючи нормативно-правові акти, що встановлюють гарантії дотримання прав людини та громадянина в процесі кримінального судочинства, поділяє їх на три категорії: а) міжнародно-правові; б) конституційні (конституції чи основні закони); в) законодавчі (насамперед деякі закони та кодекси) (Bilous, 2019, р. 36).

Для позначення кримінального судочинства за відсутності підозрюваного, згідно із західно-європейською правовою доктриною, застосовують юридичну формулу *in contumaciam*, що з латини означає «у відповідь на впертість». За англосаксонською системою – *in absentia* (з латини – «за відсутності»). Етимологія цих категорій засвідчує, що заочне кримінальне провадження здійснюють унаслідок протидії правосуддю шляхом невиконання обвинуваченим обов'язку особисто бути присутнім у суді або використання ним права на розгляд судом обвинувачення за його відсутності (Baulin, 2017, р. 4-5).

Кримінальне провадження *in absentia* як форму кримінального провадження, що застосовують за відсутності підозрюваного, обвинуваченого та для якої притаманний специфічний процесуальний порядок (дотримання гарантій, що забезпечують права людини), успішно здійснюють у низці країн Європи (Ruggeri, 2016).

Основним міжнародним багатостороннім договором, у якому закріплено міжнародно-правові гарантії прав підозрюваного, обвинуваченого в кримінальному провадженні *in absentia*, є Конвенція ("Konventsiiia pro zakhyst prav", 1950).

Згідно з ч. 3 ст. 6 зазначеної Конвенції, кожний обвинувачений у вчиненні кримінального правопорушення має, зокрема, такі права: а) бути негайно й детально поінформованим зрозумілою для нього мовою про характер і причини обвинувачення, висунутого проти нього; б) мати час і можливість, необхідні для підготовки свого захисту; в) захищати себе особисто або використовувати юридичну допомогу захисника, обраного на власний розсуд, або – за браку коштів для оплати юридичної допомоги захисника – отримувати таку допомогу безкоштовно, коли цього потребують інтереси правосуддя; г) допитувати свідків обвинувачення або вимагати, щоб їх

допитали, а також вимагати виклику й допиту свідків захисту на тих самих умовах, що й свідків обвинувачення.

З огляду на положення ст. 32 Конвенції, тлумачення положень зазначеного договору здійснює Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ) у своїх рішеннях.

Рішеннями ЄСПЛ доповнені положення Конвенції та нарівні з нею розглянуті державами-учасницями як джерела права, що встановлюють стандарти прав людини (Larkin, 2017, p. 21).

Практика ЄСПЛ після винесення 1984 року рішення в справі «Колоцца проти Італії» засвідчує відповідність розгляду справ *in absentia* вимогам Конвенції в разі дотримання певних гарантій (Quattrocchio, & Ruggeri, 2019) та умов для забезпечення загальної справедливості провадження (Ruggeri, 2019, p. 586).

ЄСПЛ у своїх рішеннях сформулював загальні принципи розгляду справ за відсутності підозрюваного, обвинуваченого *in absentia*, до яких належать: право брати участь у розгляді справи; право на новий судовий розгляд; відмова від права бути присутнім під час розгляду справи судом; право особи, обвинуваченої в учиненні кримінального злочину, бути поінформованою про пред'явлене їй обвинувачення; представництво захисниками інтересів осіб, чиї справи розглядають *in absentia*.

Європейські науковці не дійшли згоди стосовно усвідомлення особистої участі обвинуваченої особи в кримінальному провадженні як частини права на захист, яким особи можуть скористатися або відмовитися, й альтернативної позиції, відповідно до якої особиста участь – це обов'язок особи, необхідний для справедливості судових процедур (Pollicino, & Bassini, 2019, p. 528).

Стосовно права особи брати участь у розгляді справи ЄСПЛ зважає на те, що без присутності складно зрозуміти, як цій особі може бути забезпечено певні права, викладені в пп. с, d, e п. 3 ст. 6 Конвенції, тобто право «захищати себе особисто», «допитувати свідків» або «мати безкоштовну допомогу перекладача, якщо вона не розуміє або не спілкується мовою, яку використовують у суді». Тому обов'язок гарантувати право обвинуваченого в учиненні кримінального правопорушення бути присутнім у залі суду є однією з основних вимог ст. 6 Конвенції (Ермі проти Італії [ВП], § 58-59; Сейдовіч проти Італії [ВП], § 81, 84; Арпс проти Хорватії, § 28) ("Posibnyk zi statii", 2019).

Також право бути присутнім на слуханні надає обвинуваченому можливість перевірити правильність його або її тверджень і порівняти з показаннями потерпілих та свідків (Меденіца проти Швейцарії, § 54) ("Posibnyk zi statii", 2019).

Водночас ЄСПЛ зважає на те, що право на особисту участь може бути обмеженим (Pollicino, & Bassini, 2019, p. 531).

Позиція ЄСПЛ ґрунтується на тому, що неможливість проведення судового розгляду справи в разі неявки сторони може паралізувати здійснення кримінального провадження, оскільки це може спричинити, зокрема, знищення доказів, закінчення строків давності притягнення до кримінальної відповідальності або судової помилки (Колоцца проти Італії, § 29). Національні суди мають виявляти уважне ставлення задля забезпечення присутності обвинуваченого шляхом належного його або її виклику (Колоцца проти Італії, § 32; М.Т.В. проти Туреччини, § 49-53), а також повинні вживати заходів для запобігання його невинуватій відсутності під час слухання (Меденіца проти Швейцарії, § 54) ("Posibnyk zi statii", 2019).

Отже, право особи брати участь у розгляді справи гарантоване Конвенцією, водночас, таке право не є цілковитим і для забезпечення загальної справедливості провадження може бути обмежене під час розгляду справ *in absentia* за умов дотримання певних гарантій.

Коли національне законодавство регламентує проведення судового розгляду попри відсутність особи, якій пред'явлено «обвинувачення у вчиненні кримінального правопорушення», що має статус заявника, то така особа, дізнавшись про кримінальне провадження, повинна мати можливість вимагати від суду, який розглядав її справу, знову повернутися до її розгляду (Сенедер проти Хорватії, § 77-78) ("Posibnyk zi statii", 2019).

З огляду на те, що власне провадження, які здійснюють за відсутності обвинуваченого, не є несумісними зі ст. 6 Конвенції, відмова в правосудді відбувається тоді, коли засуджений *in absentia* не може згодом отримати від суду, що розглядав його справу, повторний розгляд по суті обвинувачення як стосовно права, так і факту, якщо не було встановлено, що він відмовився від свого права постати перед судом і захищати себе або мав намір уникнути суду (Сейдовіч проти Італії [ВП], § 82, Густур Йонссон та Регнар Холлдор Холл проти Ісландії, § 62). Це передбачено в одній із основних вимог ст. 6 Конвенції (Стойчков проти Болгарії, § 56) ("Posibnyk zi statii", 2019).

Отже, право на новий судовий розгляд є однією з обов'язкових умов відповідності вимогам Конвенції процесу за відсутності особи, якій не було відомо про переслідування в судовому порядку й висунуте проти неї обвинувачення.

У процесі дослідження такого принципу, як відмова від права бути присутнім під час розгляду справи судом, ЄСПЛ зазначив, що слухання може бути проведено за відсутності обвинуваченого, якщо він або вона відмовилися

від права бути присутнім на слуханні (Ruggeri, 2019, p. 582).

Така відмова може бути очевидною або передбачуваною, з огляду на поведінку, наприклад, коли він або вона намагається ухилитися від судового розгляду (Лена Атанасова проти Болгарії, § 52). Проте будь-яка відмова від гарантій, згідно зі ст. 6 Конвенції, має виконувати тест «поінформованої та усвідомленої» відмови, як встановлено в прецедентному праві суду (Сейдовіч проти Італії [ВП], § 86-87) ("Posibnyk zi statii", 2019).

Однак для того, щоб бути ефективною, за змістом Конвенції, така відмова від права брати участь у судовому розгляді має бути встановлена в недвозначній формі (Пуатрімоль проти Франції, § 31).

Якщо особу, обвинувачену в кримінальному правопорушенні, не було повідомлено особисто, лише через статус «втїкача», який ґрунтувався на презумпції з недостатньою фактичною підставою, підсудний не міг відмовитися від права з'явитися в суді й захищати себе (Сейдовіч проти Італії [ВП], § 87).

Попри те, що ст. 6 Конвенції неможливо тлумачити як таку, що надає заявникові право на отримання специфічної форми вручення судових документів, наприклад, зареєстрованою поштою, в інтересах здійснення правосуддя заявника слід повідомляти про судові слухання так, щоб йому не лише стало відомо про дату, час і місце слухання, а й він мав достатньо часу для підготовки справи та був присутнім під час судового слухання (В'ячеслав Корчагін проти Росії, § 65).

Водночас навіть дотримання формальних вимог закону, що регламентує порядок виклику до суду, не може засвідчити поінформованість обвинуваченого про дату й місце судового засідання, а отже, навмисне ухилення від явки до суду (Колоцца проти Італії) (Posibnyk, 2019).

Відмова особи, яку обвинувачують в учиненні кримінального правопорушення, від права на особисту участь у розгляді кримінальної справи не повинна суперечити жодному громадському інтересу та має супроводжуватися забезпеченням мінімумом гарантій (Porova, & Smirnova, 2018, p. 201).

Отже, обов'язковою умовою для розгляду справи без участі підозрюваного, обвинуваченого in absentia є відмова такої особи від права бути присутньою на слуханні після належного повідомлення про такий розгляд.

ЄСПЛ у своїх рішеннях зазначає, що, згідно з пп. а п. 3 ст. 6 Конвенції, кожен обвинувачений у вчиненні кримінального правопорушення має право «бути негайно й детально поінформованим зрозумілою для нього мовою про характер і причину обвинувачення проти нього». Цим положенням передбачена необхідність акценту-

вати увагу на факт повідомлення обвинуваченого про «пред'явлене йому обвинувачення» (Сейдовіч проти Італії, § 89; Камасінські проти Австрії, § 79) ("Posibnyk zi statii", 2019).

Стаття 6 Конвенції не передбачає жодної специфічної форми та способу, у який обвинувачений має бути повідомлений про характер і причину висунутого проти нього обвинувачення (Пелісьє та Сассі проти Франції [ВП], § 53; Драссіч проти Італії, § 34; Джіосакіс проти Греції (№ 3), § 29) ("Posibnyk zi statii", 2019).

Обов'язок повідомити обвинуваченого покладено на сторону обвинувачення, і його не може бути дотримано в пасивний спосіб, надаючи інформацію та не повідомляючи про це сторону захисту (Маточча проти Італії, § 65; Чичлян та Екінджан проти Франції, § 71). Обвинувачений має реально отримати таку інформацію; правова презумпція отримання не є достатньою (С. проти Італії, рішення Комісії). Якщо недотримання цього обов'язку сталося з вини обвинуваченого, то він не може стверджувати про порушення прав сторони захисту (Ердоган проти Туреччини, рішення Комісії; Кемпбелл і Фелл проти Об'єднаного Королівства, § 96) ("Dovidnyk iz zastosuvannia statii", 2014, p. 44).

Право особи бути детально поінформованою про характер і причину обвинувачення проти неї є однією з основних гарантій дотримання її прав та законних інтересів під час здійснення кримінального переслідування за відсутності особи.

На думку Д. Шишман, обов'язковою умовою для здійснення кримінального провадження in absentia є обізнаність особи щодо розпочатого кримінального провадження, яке реалізується, зокрема, шляхом вручення їй повідомлення про підозру та повісток про виклик (Shyshman, 2019).

Із цього приводу Р. Р. Трагніук зазначає, що важливе значення для гарантії прав підозрюваного, обвинуваченого під час здійснення заочного кримінального провадження має належне інформування про наявність провадження щодо нього (Trahniuk, 2018, p. 79).

Стосовно принципу «представництво захисниками інтересів осіб, чії справи розглядають in absentia» ЄСПЛ зазначає, що право кожного обвинуваченого в учиненні кримінального правопорушення на отримання ефективного захисту з боку захисника, хоча не є цілковитим, однак є одним з основних елементів справедливого судового розгляду (Пуатрімоль проти Франції, § 34).

Особу, обвинувачену в учиненні кримінального злочину, не позбавлено цього права лише у зв'язку з відсутністю на судовому засіданні (Маріані проти Франції, § 40).

Суди мають забезпечити справедливість судового розгляду, зокрема, щоб адвокат,

присутній на судовому засіданні з метою захисту інтересів обвинуваченого за його відсутності, мав таку можливість (Сейдович проти Італії, § 93; Ван Гейзехем проти Бельгії, § 33; Лала проти Нідерландів, § 34; Пелладоа проти Нідерландів, § 41) ("Dovidnyk iz zastosuvannia statii", 2014).

Право кожного обвинуваченого в кримінальному правопорушенні на ефективний захист за допомогою адвоката, якого за необхідності призначають в офіційному порядку, є одним з основоположних елементів справедливого судового розгляду (Демебуков проти Болгарії).

Водночас ЄСПЛ неодноразово нагадував, що Конвенція має гарантувати не теоретичні або ілюзорні права, а їх практичне й ефективне забезпечення, і що власне призначення захисника не гарантує ефективної допомоги, яку той може надати обвинуваченому (Імбріуша проти Швейцарії, § 38; Артїко проти Італії, § 33) ("Dovidnyk iz zastosuvannia statii", 2014).

У цьому контексті під час дослідження прав обвинуваченого в міжнародному кримінальному процесі ЄСПЛ виокремив групу прав, спрямованих не лише на забезпечення захисту, а й на ефективність такого захисту.

У справі «Чекалла проти Португалії» суд визнав обов'язок держави вживати заходів, необхідних для забезпечення обвинуваченому права на кваліфікований захист, зокрема в разі призначення захисника.

Попри те, що ведення захисту фактично є справою обвинуваченого та його адвоката, національні суди не мають пасивно спостерігати за неефективним юридичним представництвом (Санніно проти Італії; Кускані проти Об'єднаного Королівства). Адвокат може бути незалежним у своїй діяльності, проте має бути певний рівень контролю за його роботою, щоб гарантувати, що право обвинуваченого на допомогу адвоката є виправданим. Суд керує провадженням і має змогу безпосередньо спостерігати за діяльністю адвоката, тому може швидко реагувати в разі надання неефективної допомоги.

Компетентні державні органи мають втручатися, коли факт незабезпечення адвокатом ефективного представництва є очевидним (Камасінські проти Австрії; Лагерблом проти Швеції). Водночас відповідальність держави є можливою, якщо адвокат узагалі не захищає інтереси обвинуваченого (Артїко проти Італії) або не дотримується основної процесуальної вимоги, коли таке недотримання вимог не можна вважати необдуманим захистом або недоліком аргументації (Чекалла проти Португалії). Якщо державним органам стає відомо про ситуацію, за якої призначений адвокат не може виконувати свої обов'язки протягом тривалого періоду у зв'язку з хворобою чи з інших причин або ухиляється від виконання своїх обов'язків, влада має замінити

його або примусити виконувати свої обов'язки згідно з вимогами, висунутими до компетентного й ефективного юридичного представництва (Артїко проти Італії; Годді проти Італії; Камасінські проти Австрії; Дауд проти Португалії).

Щодо адвокатів, призначених компетентними органами, позиція Суду ще суворіша: суди мають уважніше спостерігати за діями таких захисників (Санніно проти Італії).

Отже, забезпечення права особи на захист з боку захисника, який здійснює ефективну юридичну допомогу, притаманно всім складовим кримінального переслідування, зокрема за відсутності підозрюваного, обвинуваченого *in absentia*.

Відповідно до позицій ЄСПЛ, порушення принаймні одного з окреслених принципів розгляду справ за відсутності підозрюваного або обвинуваченого спричиняє недодержання гарантій справедливого кримінального судочинства *in absentia*, що не можна поєднати з вимогами Конвенції.

Основний міжнародний правовий акт Організації Об'єднаних Націй, підґрунтям якого є Загальна декларація прав людини, що містить відповідні міжнародні кримінально-процесуальні гарантії, – це Міжнародний пакт про громадянські і політичні права ("Mizhnarodnyi pakt", 1966).

Згідно з ч. 3 ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, який ратифікований Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 19.10.1973 № 2148-VIII, кожен під час розгляду висунутого йому кримінального обвинувачення має право, зокрема, на такі гарантії, крім визначених ст. 6 Конвенції: бути судженим у його присутності; захищати себе особисто або за допомогою обраного ним захисника.

На підставі Міжнародного пакту про громадянські і політичні права з 1977 року функціонує Комітет з прав людини ООН, правонаступником якого є Рада ООН з прав людини – організація, яка контролює виконання цього Пакту й відповідає за трактування його положень у державах-учасниках.

Комітет з прав людини ООН обстоює думку, що проведення судового розгляду за відсутності обвинуваченого суперечить загальним вимогам належного процесу та праву на участь у власному захисті. Водночас ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права не можна тлумачити як таку, що виключає проведення судового процесу *in absentia* за всіх умов, незалежно від причин відсутності обвинуваченого. За певних обставин кримінальний розгляд *in absentia* стає можливим в інтересах здійснення правосуддя на належному рівні (коли обвинувачений відмовляється від права бути присутнім на слуханнях попри те, що його завчасно сповіщають про їх проведення). З огляду на це, у п. 3 (а) ст. 14 Міжнародного пакту

про громадянські і політичні права визначено, що незалежно від відсутності обвинуваченого слід уживати необхідних заходів для того, щоб повідомити обвинуваченого про звинувачення та проведення розгляду ("Spravedlivoe sudebnoe razbiratelstvo", 2013).

Комітет з прав людини ООН у справі «Даніель Монгуї Мбенге проти Заїру» встановив, що заочний судовий розгляд не був незаконним через вимогу до держав уживати необхідних заходів, щоб повідомити обвинуваченого про суд: «Заочне рішення потребує, щоб, попри відсутність обвинуваченого, було зроблено належне повідомлення, щоб поінформувати про дату й місце судового розгляду та запросити його взяти участь» ("Rishennia Komitetu OON", 1977).

Комітет з прав людини ООН у справі «Малекі проти Італії» визначив, що держава відповідає за те, що обвинуваченому «було своєчасно передано повістку» та «надано інформацію про судову справу проти нього». Також недостатньо лише вжити формальних заходів стосовно інформування обвинуваченого та припустити, що такий обвинувачений був повідомлений адвокатом про судовий розгляд проти нього ("Rishennia Komitetu OON", 1996).

Згідно з Першим факультативним протоколом до Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, на підставі результатів розгляду скарг Комітет з прав людини ООН формулює свої рішення у вигляді міркувань, які не є юридично обов'язковими, а становлять адресовані державі рекомендації.

Про наявність проблеми щодо статусу рішень Комітету з прав людини ООН і потреби в проведенні реформ щодо подолання окресленої проблеми зауважують науковці й експерти (Pokhyl, 2019, p. 11).

Попри те, що Комітет з прав людини ООН не є судовою установою, його міркування за формою та змістом для держав є необов'язковими, а позиції на підставі результатів розгляду індивідуальних скарг висвітлюють зміст положень Міжнародного пакту про громадянські і політичні права.

Ще одним з міжнародних документів, у якому визначені певні вимоги до кримінального провадження за відсутності підозрюваного (in absentia), є Резолюція (75) 11 Комітету міністрів Ради Європи «Про критерії, які регламентують розгляд, що здійснюється за відсутності обвинуваченого», прийнята 19 січня 1973 року, згідно з якою: відступ від обов'язкової присутності обвинуваченого під час розгляду в суді його справи допустимий лише за деяких умов; має бути знайдено шляхи та засоби забезпечення прав обвинуваченого на розгляд і присутність під час розгляду його справи; справу жодної особи не може бути розглянуто, якщо до цього протягом

періоду, що надає їй можливість з'явитися в суд і підготувати свій захист, її не було ефективно поінформовано повістками, якщо не буде доведено, що вона навмисно прагнула уникнути правосуддя; справу обвинуваченого не слід розглядати за його відсутності, якщо є змога призначити розгляд на території іншої держави або звернутися із запитом про його повернення; кожен, чия справа було розглянуто за його відсутності, повинен мати можливість оскаржити це судове рішення за допомогою доступних йому засобів, якби він був присутній; особа, чия справа було розглянуто за її відсутності та якій не було вручено повістку в належній формі, повинна мати правовий засіб захисту, що надає їй змогу анулювати судові рішення.

Певні кримінально-процесуальні гарантії кримінального провадження in absentia також містяться в Рекомендації від 17 вересня 1987 року № R(87)18 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам «Стосовно спрощення кримінального правосуддя».

У пп. 9 п. а розділу згаданого документа зазначено, що держави-члени мають розглянути й надати змогу судам першої інстанції заслуховувати справи та приймати щодо них рішення за відсутності обвинуваченого, принаймні стосовно дрібних правопорушень, і враховувати покарання, яке може бути накладено за умов, що обвинуваченого на належному рівні поінформовано про дату слухань і право на законне чи інше представництво.

Зазначені вище вимоги щодо проведення кримінального провадження за відсутності підозрюваного, обвинуваченого (in absentia), сформульовані в міжнародних договорах, практиці міжнародних організацій та позиціях органів Ради Європи, становлять міжнародно-правові гарантії прав підозрюваного, обвинуваченого в кримінальному провадженні за відсутності підозрюваного, обвинуваченого (in absentia), що спрямовані на реалізацію принципу невідворотності покарання та забезпечення прав і законних інтересів учасників кримінального провадження.

Наукова новизна

Наукова новизна публікації полягає в системному дослідженні таких міжнародних документів, як Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, рішень ЄСПЛ, Комітету з прав людини ООН та резолюцій і рекомендацій Комітету міністрів Ради Європи з метою визначення міжнародно-правових гарантій прав підозрюваного, обвинуваченого в кримінальному провадженні за відсутності підозрюваного, обвинуваченого (in absentia), висвітлення змісту таких кримінально-процесуальних гарантій.

Висновки

1. Кримінальне провадження за відсутності підозрюваного, обвинуваченого (*in absentia*) можливе в разі дотримання гарантій, визначених міжнародними договорами.

2. У будь-якій європейській національній правовій системі слід дотримуватися міжнародно-правових гарантій прав підозрюваного, обвинуваченого в кримінальному провадженні (*in absentia*) з метою віднайдення компромісу між санкціями, що запроваджені законодавцем стосовно особи, яка не з'явилася до суду, і її процесуальними правами, що гарантують справедливості судового розгляду.

3. До міжнародно-правових гарантій прав підозрюваного, обвинуваченого в кримінальному провадженні *in absentia* належать такі:

– процедуру *in absentia* слід застосовувати щодо злочинів невеликої тяжкості, з огляду на можливе покарання;

– розгляд справ за відсутності обвинуваченого (*in absentia*) має бути здійснено лише за умови суворого дотримання гарантій, визначених Конвенцією та Міжнародним пактом про громадянські і політичні права;

– справу обвинуваченого не можна розглядати за його відсутності (*in absentia*), якщо є змога призначити розгляд на території іншої держави або звернутися із запитом про його повернення;

– справу обвинуваченого не мають розглядати за його відсутності, крім випадків очевидної відмови особи від права на участь у розгляді справи, здійсненій у недвозначній формі після належного повідомлення особи про такий розгляд;

– національні державні органи мають уживати необхідних заходів для забезпечення прав обвинуваченого на розгляд і присутність під час розгляду його справи;

– лише на національні державні органи покладено обов'язок інформувати на належному рівні обвинуваченого про характер і причини обвинувачення, висунутого проти нього, дату розгляду справи та право на законне чи інше представництво;

– підозрюваний, обвинувачений у кримінальному провадженні *in absentia* має право захищати себе особисто та використовувати юридичну допомогу захисника;

– національні суди мають уживати необхідних заходів щодо забезпечення надання захисниками обвинуваченим ефективної юридичної допомоги, насамперед – з боку адвокатів, що призначені компетентними органами;

– особа, справу якої було розглянуто за її відсутності та якій не було вручено повістку в належній формі, повинна мати правовий засіб захисту, що надає їй змогу скасувати судові рішення.

REFERENCES

- Baulin, O. (2017). Spetsialne kryminalne provadzhennia u konteksti verkhovenstva prava [Special criminal proceedings in the context of the rule of law]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy, Scientific journal of the National Academy of Public Prosecutor of Ukraine*, 3(15), 1-7. Retrieved from <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/chasopys/ua/pdf/3-2017/baulin.pdf> [in Ukrainian].
- Baulin, O., & Mazur, O. (2018). Harantii prav pidozriuvanooho pid chas zdiisnennia spetsialnoho dosudovoho rozsliduvannia [Guarantees of the suspect's rights during the special pre-trial investigation.]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy, Scientific journal of the National Academy of Public Prosecutor of Ukraine*, 1(17), 1-11. Retrieved from http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/ua/pdf/1-2018/baulin_mazur.pdf [in Ukrainian].
- Bilous, O.V. (2019). Protseesualni harantii dotrymannia prav liudyny i hromadianyna v diialnosti orhaniv sudovoi vlady [Procedural safeguards for respect for human and citizen's rights in the activities of the judiciary]. *Journal "ScienceRise: Juridical Science"*, 2(8), 34-38. doi: 10.15587/2523-4153.2019.173450 [in Ukrainian].
- Boreiko, A.V. (2019). Konstytutsiino-pravovyi mekhanizm zakhystu prav osoby: poniattia ta sutnist [The constitutional and legal mechanism of protection of the rights of the individual: concept and essence.]. *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu imeni I.I. Mechnykova, Bulletin of Odessa I.I. Mechnikov National University*, vol. 24, 2(35). doi: 10.18524/2304-1587.2019.2(35).185958 [in Ukrainian].
- Dovidnyk iz zastosuvannia statti 6 Konventsii - Pravo na spravlyvyi sud (kryminalno-protseesualnyi aspekt) 2014 r. [Guide to the application of Article 6 of the Convention - Right to a fair trial (criminal procedure) 2014.]. *Sait "Praktyka ESPL. Ukrainskyi aspekt", Site "ESPL practice. The Ukrainian aspect"*. Retrieved from https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_criminal_UKR.pdf [in Ukrainian].
- Konventsiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod: mizhnar. dok. vid 4 lystop. 1950 r. [Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms from November 4, 1950]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 [in Ukrainian].
- Lapkin, A.V. (2017). *Sudove pravo Ukrainy [Judicial Law of Ukraine]*. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
- Mizhnarodnyi pakt pro hromadianski i politychni prava: mizhnar. dok. vid 16 hrud. 1966 r. [International Covenant on Civil and Political Rights from December 16, 1966]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043 [in Ukrainian].

- Pokhyl, O.L. (2019). Mizhnarodno-pravovi zasoby zakhystu liudynoiu svoikh prav i svobod [Legal remedies for the protection of human rights and freedoms]. *Teoriia i praktyka pravoznavstva, Theory and Practice of Law*, 1(15), 1-18. doi: 10.21564/2225-6555.2019.15.160561 [in Ukrainian].
- Pollicino, O., & Bassini, M. (2019). Personal Participation and Trials in Absentia. A Comparative Constitutional Law Perspective. *Personal Participation in Criminal Proceedings*, 527-558. Springer Nature Switzerland AG. doi: <https://doi.org/10.1007/978-3-030-01186-4>.
- Popova, I.P., & Smirnova, I.G. (2018). Zaochnoe sudebnoe razbiratelstvo po ugovnym delam: problemy realizatsii v kontekste sravnitelno-pravovogo issledovaniia [Correspondence trial in criminal cases: implementation problems in the context of comparative legal research]. *Vestnik Tomskogo gosudarstvennogo universiteta, Bulletin of Tomsk State University*, 431, 195-202. doi: 10.17223/15617793/431/27 [in Russian].
- Posibnyk zi statii 6 Konventsii pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod pravo na spravedlyvyi sud (kryminalnyi protsesualnyi aspekt) stanom na 31 kvitnia 2019 roku [Handbook on Article 6 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms the right to a fair trial (criminal procedure) from April, 31, 2019]. *Sait "Praktyka ESPL. Ukrainskyi aspekt", Site "ESPL practice. The Ukrainian aspect"*. Retrieved from <https://www.echr.com.ua/publication/pravo-na-spravedlivij-sud-kriminalnij-procesualnij-aspekt-chastina-1> [in Ukrainian].
- Quattrocchio, S., & Ruggeri, S. (2019). Personal Participation in Court Proceedings and In Absentia Trials in Domestic and Transnational Criminal Justice. The Perspective of National and Comparative Law. *Personal Participation in Criminal Proceedings*. Springer Nature Switzerland AG. doi: <https://doi.org/10.1007/978-3-030-01186-4>.
- Rishennia Komitetu OON z prav liudyny u spravi Daniel Monguya Mbengev. Zaire: (Communication No. 16/1977/UN Doc. CCPR/C/18/D/16/1977) [Decision of the UN Human Rights Committee in the case of Daniel Monguya Mbengev. Zaire: (Communication No. 16/1977/UN Doc. CCPR/C/18/D/16/1977)]. (n.d.). *hrlibrary.umn.edu*. Retrieved from <http://hrlibrary.umn.edu> [in Ukrainian].
- Rishennia Komitetu OON z prav liudyny u spravi Maleki v. Italy: (Communication No. 699/1996 U.N. Doc. CCPR/C/60/D/699/1996) [Decision of the UN Human Rights Committee in the case of Maleki v. Italy: (Communication No. 699/1996 U.N. Doc. CCPR/C/60/D/699/1996)]. (n.d.). *hrlibrary.umn.edu*. Retrieved from <http://hrlibrary.umn.edu> [in Ukrainian].
- Ruggeri, S. (2016). Right to Personal Participation in Criminal Proceedings and in absentia Procedures in the EU Area of Freedom, Security and Justice. *Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft*, 128(2), 578-605. doi: <https://doi.org/10.1515/zstw-2016-0021>.
- Ruggeri, S. (2019). Personal Participation in Criminal Proceedings, In Absentia Trials and Inaudito Reo Procedures. Solution Models and Deficiencies in ECtHR Case-Law. *Personal Participation in Criminal Proceedings*, 579-604. Springer Nature Switzerland AG. doi: <https://doi.org/10.1007/978-3-030-01186-4>.
- Shyshman, D. (2019). Obiznaniist pidozriuvanoho pro rozpochate kryminalne provadzhennia yak oboviazkova umova dlia zdiisnennia spetsialnogo dosudovoho rozsliduvannia (in absentia) [The suspect's awareness of the criminal proceedings initiated as a prerequisite for a special pre-trial investigation (in absentia)]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo, Entrepreneurship, economy and law*, 10, 179-183. doi: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.10.30> [in Ukrainian].
- Spravedlivoe sudebnoe razbiratelstvo v mezhdunarodnom prave [Fair Trial in International Law]. (2013). Varshava: Biuro OBSE po demokr. in-tam i pravam cheloveka. Retrieved from <http://www.osce.org/odihr> [in Russian].
- Trahniuk, R.R. (2018). Doderzhannia harantii spravedlyvoho sudochynstva pid chas zdiisnennia spetsialnogo dosudovoho rozsliduvannia ta spetsialnogo sudovoho provadzhennia (in absentia) [Compliance with the guarantees of fair trial during special pre-trial investigation and special trial proceedings (in absentia)]. *Yuryst Ukrainy, Lawyer of Ukraine*, 2(37). doi: 10.31359/2222-5544-2018-37-2-76 [in Ukrainian].
- Udalova, L.D. (2005). *Kryminalnyi protses Ukrainy. Zahalna chastyna [The criminal process of Ukraine. The common part]*. Kyiv: Kondor [in Ukrainian].
- Yurchenko, Ye.O. (2019). Analiz harantii zabezpechennia prav ta zakonnykh interesiv osib, shchodo yakykh provodiatsia nehlasni slidchi (rozshukovi) dii [Analysis of guarantees for the protection of the rights and legitimate interests of persons subject to unspecified investigative (search) actions]. *Molodyi vchenyi, Young scientist*, 4(68), 451-454. doi: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-4-68-101> [in Ukrainian].
- Zuiev, V.V. (2015). Kryminalni protsesualni harantii prav osoby pry mizhnarodnomu spivrobotnytstvi pid chas kryminalnogo provadzhennia [Criminal procedural safeguards for the rights of the individual in international cooperation during criminal proceedings]. *Candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Баулін О. Спеціальне кримінальне провадження у контексті верховенства права. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2017. № 3 (15). С. 1–7. URL: <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/chasopys/ua/pdf/3-2017/baulin.pdf>.
- Баулін О., Мазур О. Гарантії прав підозрюваного під час здійснення спеціального досудового розслідування. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2018. № 1 (17). С. 1–11. URL: http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/ua/pdf/1-2018/baulin_mazur.pdf.

- Білоус О. В. Процесуальні гарантії дотримання прав людини і громадянина в діяльності органів судової влади. *Journal «ScienceRise: Juridical Science»*. 2019. № 2 (8). С. 34–38. doi: 10.15587/2523-4153.2019.173450.
- Борейко А. В. Конституційно-правовий механізм захисту прав особи: поняття та сутність. *Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова*. 2019. Т. 24. Вип. 2 (35). (Серія «Правознавство»). doi: 10.18524/2304-1587.2019.2(35).185958.
- Довідник із застосування статті 6 Конвенції – Право на справедливий суд (кримінально-процесуальний аспект) 2014 р. *Практика ЕСПЛ. Український аспект* : [сайт]. URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_criminal_UKR.pdf.
- Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : міжнар. док. від 4 листоп. 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
- Лапкін А. В. Судове право України : навч. посіб. Харків : Право, 2017. 150 с.
- Міжнародний пакт про громадянські і політичні права : міжнар. док. від 16 груд. 1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
- Похил О. Л. Міжнародно-правові засоби захисту людиною своїх прав і свобод. *Теорія і практика правознавства*. 2019 № 1 (15) С. 1–18. doi: 10.21564/2225-6555.2019.15.160561.
- Pollicino O., Bassini M. Personal Participation and Trials in Absentia. A Comparative Constitutional Law Perspective. *Personal Participation in Criminal Proceedings*. Springer Nature Switzerland AG, 2019. P. 527–558. doi: <https://doi.org/10.1007/978-3-030-01186-4>.
- Попова И. П., Смирнова И. Г. Заочное судебное разбирательство по уголовным делам: проблемы реализации в контексте сравнительно-правового исследования. *Вестник Томского государственного университета*. 2018. № 431. С. 195–202. doi: 10.17223/15617793/431/27.
- Посібник зі статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод право на справедливий суд (кримінальний процесуальний аспект) станом на 31 квітня 2019 року. *Практика ЕСПЛ. Український аспект* : [сайт]. URL: <https://www.echr.com.ua/publication/pravo-na-spravedlivij-sud-kriminalnij-procesualnij-aspekt-chastina-1>.
- Quattrocchio S., Ruggeri S. Personal Participation in Court Proceedings and In Absentia Trials in Domestic and Transnational Criminal Justice. The Perspective of National and Comparative Law. *Personal Participation in Criminal Proceedings*. Springer Nature Switzerland AG, 2019. doi: <https://doi.org/10.1007/978-3-030-01186-4>.
- Рішення Комітету ООН з прав людини у справі Daniel Monguya Mbengev. Zaire: (Communication No. 16/1977/UN Doc. CCPR/C/18/D/16/1977). URL: <http://hrlibrary.umn.edu>.
- Рішення Комітету ООН з прав людини у справі Maleki v. Italy: (Communication No. 699/1996 U.N. Doc. CCPR/C/60/D/699/1996). URL: <http://hrlibrary.umn.edu>.
- Ruggeri S. Right to Personal Participation in Criminal Proceedings and in absentia Procedures in the EU Area of Freedom, Security and Justice. *Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft*. 2016. No. 128 (2). P. 578–605. doi: <https://doi.org/10.1515/zstw-2016-0021>.
- Ruggeri S. Personal Participation in Criminal Proceedings, In Absentia Trials and Inaudito Reo Procedures. Solution Models and Deficiencies in ECtHR Case-Law. *Personal Participation in Criminal Proceedings*. Springer Nature Switzerland AG, 2019. P. 579–604. doi: <https://doi.org/10.1007/978-3-030-01186-4>.
- Шишман Д. Обізнаність підозрюваного про розпочате кримінальне провадження як обов'язкова умова для здійснення спеціального досудового розслідування (in absentia). *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 10. С. 179–183. doi: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.10.30>.
- Справедливое судебное разбирательство в международном праве : юрид. сб. Варшава : Бюро ОБСЕ по демокр. ин-там и правам человека, 2013. URL: <http://www.osce.org/odihr>.
- Трагнюк Р. Р. Додержання гарантій справедливого судочинства під час здійснення спеціального досудового розслідування та спеціального судового провадження (in absentia). *Юрист України*. 2018. № 2 (37). doi: 10.31359/2222-5544-2018-37-2-76.
- Удалова Л. Д. Кримінальний процес України. Загальна частина : навч. посіб. Київ : Кондор, 2005. 152 с.
- Юрченко Є. О. Аналіз гарантій забезпечення прав та законних інтересів осіб, щодо яких проводяться негласні слідчі (розшукові) дії. *Молодий вчений*. 2019. № 4 (68). С. 451–454. doi: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-4-68-101>.
- Зуєв В. В. Кримінальні процесуальні гарантії прав особи при міжнародному співробітництві під час кримінального провадження : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2015. 220 с.

Стаття надійшла до редколегії 13.02.2020

Kalinnikov O. – Postgraduate Student of the Department of Criminal Procedure of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4337-833X>

International and Legal Safeguards for Rights of Suspect and Accused in Trials in Absentia

The **purpose** of the article is to study the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, the International Covenant on Civil and Political Rights, international treaties and case law of the European Court of Human Rights and the Human Rights Committee with regard to application of the provisions of such international treaties in order to determine the international criminal procedural safeguards for the rights of a suspect and accused in the trial in absentia and define the contents thereof. **Methodology.** The methodological tool was chosen taking into account the aim, specificity of the object and subject of the research. The scientific methods of the system analysis and generalization are decisive. The **scientific novelty** of this publication consists in systematic study of such criminal procedural safeguards for the rights of a suspect and accused in the trial in absentia as international law ones, set out in international treaties, case law of international organizations and positions of the authorities of the Council of Europe, and targeted at ensuring the no-impunity principle and protection of the rights and legitimate interests of the participants of criminal proceeding. Based on the results of the conducted research, the following **conclusions** have been drawn: 1) the trial in absentia of a suspect and accused for the purpose of observing the rights and interests of the participants of the criminal proceeding shall be conducted subject to observance of the safeguards stipulated by international treaties; 2) when introducing the trial in absentia of a suspect and accused in the national legal system, it is necessary to comply with the international legal safeguards in order to reach a compromise between the sanctions imposed by the legislator with regard to a person who failed to appear before a court and his/her procedural rights thus ensuring the fairness of the trial; 3) the basic international legal safeguards for the rights of a suspect and accused in the trial in absentia may include: the «in absentia» procedure shall be applied mainly for the crimes of minor gravity; the case of an accused shall not be considered in his/her absentia, except for the cases of explicit person's waiver of the right to participate in the case; it shall be the responsibility of the national authorities to duly notify an accused of the charges and the date of the trial; a suspect and accused in the trial in absentia shall be entitled to protect himself/herself personally and seek legal assistance of a lawyer; each accused in the trial in absentia shall have the opportunity to appeal against the court judgement.

Keywords: legal safeguards; criminal procedural safeguards; in absentia; accused; trial in absentia; European Court of Human Rights; Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms; International Covenant on Civil and Political Rights.